

SKOLEEKSAMEN I
SOS4010 – KVALITATIV METODE

1. desember 2005
(4 timer)

Ingen hjelpemidler er tillatt under eksamen.

Sensur på eksamen faller torsdag 22. desember kl. 14.00. Sensuren slås opp på tavlen utenfor Aud. 7, i 1. etasje i Eilert Sundts hus. Sensuren kan også hentes på Studentweb fra ca kl. 14.30 samme dag.

Sensuren regnes som mottatt av studentene når den slås opp, med mindre gyldig fravær kan dokumenteres. Vi minner om at kandidater som ønsker begrunnelse må søke om dette til instituttet senest 1 uke etter sensur har falt. Frist for å klage på karakteren er tre uker etter at sensur har falt.

Oppgavesettet består av **5 sider** inkludert denne.

Kandidaten skal levere både originalen og kopien av besvarelsen.

Husk å notere deg kandidatnummeret ditt.

LYKKE TIL!

Du skal besvare enten oppgave A eller oppgave B**ENTEN:
OPPGAVE A**

Silverman understreker viktigheten av å skille mellom problemer diskutert i samfunnet og en sosiologisk problemstilling. Ta utgangspunkt i avisoppslaget (vedlegg 1) og formuler en forskningsplan basert på kvalitativ metode.

- Skisser en problemstilling
- Drøft de metodene du velger i forhold til problemstillingen
- Konkretiser hvordan du vil gå fram og hvor fokus skal være
- Antyd hvilke analyseformer du vil bruke og begrunn dine valg
- Drøft de etiske sidene ved ditt design

Bruk både pensum, undervisning og egne erfaringer fra prosjektarbeidet i besvarelsen av oppgaven.

**ELLER:
OPPGAVE B**

I debatten nedenfor mellom sosiologene Camilla Jordheim-Larsen og Willy Pedersen på den ene siden og journalist Magne Drangeid på den andre, kommer forskjellige syn på intervju som metode til uttrykk. Dersom henholdsvis Jette Fog, Karin Widerberg og David Silverman hadde deltatt i denne metodedeбата, hva ville, ut fra det de skriver i pensumsbøkene, vært deres viktigste innspill?

I siste nummer av samtiden (3/2005) er flere av artiklenes tema prostitusjon. Blant annet publiserer sosiologene Camilla Jordheim-Larsen og Willy Pedersen et intervju med den prostituerte Phillip. I Klassekampen (31/10-05) kritiserer journalist Magne Drangeid artiklene. Her følger utdrag av kritikken Drangeid rettet spesielt mot artikkelen til Jordheim-Larsen og Pedersen og utdrag av svaret fra dem i Klassekampen (5/11-05)

Drangeid skriver:

Menneskehandelen har kome nær oss, men som eit paradoks blir den prostituertes valfridom det journalistisk interessante. (...).

I samtiden-artikkelen "Valget jeg tok var mitt eget" (gjer) Camilla Jordheim Larsen og Willy Pedersen (...) sitt aller beste for å få fram at eskorten Phillip har kontroll over livet sitt og faktisk liker sex mot betaling. Det klarer dei ved hjelp av ei rekkje leiande spørsmål. Trass denne teknikken, må dei somme gonger slita før dei får "rette" svaret. (...).

Intervjuet er fullt av sjølvmotseiande utsegner. Intervjuarane konkluderer med at "(h)an virker så lite skadet. Hans oppvekst har vært så vanlig" (s. 17), men sjølv fortel Phillip om ein ekstrem promiskuitet. Derfor synest han og venninna at "det er jo bare dumt at vi ikke tar betalt for det!" (s. 19). I Phillips framstilling er han fri, han lever ikkje av prostitusjonen. Han begynte ikkje på grunn

av pengane, men av nysgjerrighet (s. 19) – like etterpå seier han det motsette, men distanserer seg frå alt som kan høyrast ut som tvang: "...jeg ville dra til Hellas på ferie, og jeg hadde ikke nok penger. Det var ikke denne desperasjonen, det var ikke det at jeg trengte det for å spise, ikke sant" (s. 19).

Etterkvart blir argumentasjonen nærast latterleg. Side 24 (Phillip): "Jeg synes at pengene er en befrielse som gjør at jeg ser mennesker klarere som mennesker. Tror jeg.

Intervjuer: Noen vil si at dette er å skjønne prostitusjon, men slik du beskriver det ser det mer ut som at du mener du kommer i kontakt med dine egne lyster og behov?

Phillip: Absolutt."

Ein lesar som er meir skeptisk enn intervjuarane, vil kanskje ana eit og anna sjølvbedrag, ei sjølvframstilling som intervjuarane lett kunna avslørt. Men då hadde kanskje målet deira ikkje blitt nådd?

Dei to intervjuarane skriv med stor innsikt at me skaper meining gjennom historier, slik også Phillip gjer. Han kunne fortalt andre historier, men "det er denne han vil dele med oss" (s. 23). "Hvor typisk den er, vet vi ikke. Men variasjonsbredden innen feltet er større enn stereotypene har tilsagt. Hans historie hjelper oss til å se det" (s. 25). Kanskje, men er det ikkje like mykje slik at intervjuarane – samfunnsforskarane – sjølv skaper denne historia om Phillip – den vellukka prostituerte? I så fall er "Valget jeg tok var mitt eget" verken forskning eller journalistikk, men misbruk av ein person som gjerne vil vera så fri som intervjuarane vil at han skal vera.

Jordheim-Larsen og Pedersens svar:

(...) I Klassekampen (31/10) kritiserer Magne Drangeid intervjuet (med Phillip) for å være produkt av våre ledende spørsmål og mangel på kildekritikk. Vi har tidligere møtt lignende kritikk. Slik vi ser det, er det et foruroligende forutsigbart kritikerkorps som melder seg når "ofre" selv får ordet. (...).

Etter vår mening innebærer slik kritikk en paternalistisk og objektiverende holdning, som kan plasseres i en lang og tvilsom tradisjon. Psykiatere, jurister, sosialarbeidere og forskere har lenge klassifisert, fortolket og – nettopp – "avslørt" sannheten om de prostituerte. De har systematisk blitt beskrevet som *ofre*. (...).

Vårt utgangspunkt er et annet: Prostituerte bør ha rett til å presentere seg selv som handlende og tenkende aktører. (...) Phillip er en reflektert mann, med et presist språk om sin situasjon. Han trives dårlig med fortellingen om seg selv som offer. Han har en rik og nyansert historie med en annen undertone. (...).

Intervjuet med Phillip varte i hele seks timer. Åpne spørsmål og oppfølgingsspørsmål ble stilt om hverandre. Vi hadde noen temaer vi ville gjennom, men ingen svar vi "ønsket". I en slik situasjon vil det dukke opp spontane spørsmål, og noen kan virke ledende. Det første valget er da om man velger å sensurere dem vekk i teksten som fremstilles, eller om man legger dem åpent frem. Vi valgte å spille med åpne kort. (...)

Vi startet hele tida nye temaer med åpne spørsmål og la ikke ord i munnen på (Phillip). Deretter kunne vi presentere våre egne tolkninger av hans svar, slik at han også fikk mulighet til å respondere på disse. Dette er, slik vi ser det, etisk riktigere enn å forholde seg taus i (intervju)situasjonen, for så å presentere tolkninger på trygg avstand i ettertid.

Vi ville altså at dette skulle være Phillips egen fortelling, og prosessen fram til publisering var derfor omstendelig. Han fikk først utskriften av hele intervjuet til gjennomlesning. Deretter fikk han lese våre utdrag og forslag til kommentarer. Han hadde noen innsigelser, som vi tok hensyn til. Etter at

intervjuet ble publisert, har han flere ganger uttrykt takknemlighet og at det beskrev hans liv og erfaringer svært godt.

Med dette ønsker vi ikke å skyve Phillip foran oss. Vi tar selv ansvar for spørsmål, seleksjon og sjanger. Grunnen til at vi ønsket å publisere intervjuet er at det – slik vi ser det – gir et innblikk i en alternativ fortelling om prostitusjon, som stiller spørsmål ved den ensidige betoningen av offerrollen. (...).

VEDLEGG 1:

Hentet fra Aftenpostens morgenutgave tirsdag 22. november 2005.

Fagfolk vil ikke jobbe i Norge

Utlendinger søkes. Norge har opprettet en egen kvote på 5000 for å kapre spesialister og utlendinger med høy utdanning. Men interessen er laber.

